

Druhová ochrana



Česká republika se nalézá na rozhraní několika biogeografických oblastí a tak je přes svou poměrně malou rozlohu bohatá na velké množství rostlinných i živočišných druhů. Tato skutečnost je ještě umocněna pestrým a dlouhým historickým a kulturním vývojem. Celkem bylo u nás zaznamenáno více než 2700 druhů vyšších rostlin, 2400 druhů nižších rostlin, 50 000 druhů bezobratlých a asi 380 druhů obratlovců (rozmnožujících se v ČR).

Všechny druhy vyskytující se v ČR jsou obecně chráněny v rámci zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění. Existence mnoha z těchto druhů je však z nejrůznějších důvodů ohrožena a je nutné zajistit jejich přežití zvláštními opatřeními a ustanoveními. Výčet těchto zvláště chráněných druhů je uveden v příloze II a III vyhlášky č. 395/1992 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění. V rámci výše uvedené vyhlášky jsou zvláště chráněné druhy rozděleny na ohrožené, silně ohrožené a kriticky ohrožené.

Zajištění existence druhů spočívá v ochraně jejich jedinců a populací a především potom v ochraně a zachovávání jejich přirozených stanovišť. Za účelem zajištění co možná nejefektivnější ochrany zvláště chráněných druhů je nutné získávat a průběžně doplňovat informace o jejich rozšíření, početnosti a vývoji.

Získaná data slouží mimo jiné k přípravě červených seznamů a červených knih, plánů péče o zvláště chráněná území, vyhlásování zvláště chráněných území a k tvorbě nových právních norem či jejich novelizací.

Pro vybrané druhy rostlin a živočichů se připravují záchranné programy, jejichž cílem je minimalizovat negativní faktory způsobující ohrožení daného druhu a zvýšit početnost populace na úroveň nezbytnou pro trvalou existenci druhu.

Podle § 77a odst. 3, písm. l) zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny v platném znění, zajišťují záchranné programy ohrožených zvláště chráněných druhů rostlin a živočichů krajské úřady a podle § 79, odst. 3 písm. e) tohoto zákona zajišťuje záchranné programy kriticky ohrožených a silně ohrožených rostlin a živočichů Ministerstvo životního prostředí ČR.

Konkrétní způsob ochrany těchto druhů je upraven stanovením základních ochranných podmínek. Ty jsou velmi podrobné, proto je zde možno pouze stručně uvést, že stejně jako zvláště chráněný druh je chráněn i uhynulý jedinec tohoto druhu, všechny jeho části a vývojová stádia, přirozená i umělá sídla a jejich biotop. Je zakázáno škodlivě zasahovat do přirozeného vývoje zvláště chráněných druhů, tj. ničit je a poškozovat, sbírat a trhat rostliny, rušit, zraňovat a usmrcovat živočichy. Zakázáno je rovněž pěstování, chov a odchov, přemísťování a prodej zvláště chráněných druhů a další jim škodlivé zásahy. Zákon též stanoví, v jakých případech zvláštní ochrana neplatí (např. z hygienických důvodů). Krajský úřad je příslušným orgánem k ochraně zvláště chráněných druhů kategorie „ohrožené“, u zbývajících (kategorie „silně ohrožené“ a „kriticky ohrožené“) jsou kompetentní správy národních parků a chráněných krajinných oblastí.